

tiftet, 2den Deel, brugt den Uttring, at Forpligtelsen til at bortfæste Gaardene først blev bragt paa rigtig fast Fod ved Forordningen af 1769, og Livsfæste først ved Forordningen af 1790. Men der er dog en himmelvid Forskjel mellem, at Tingene blev bragt paa en fast Fod og efter den Tid saa strengt overholdt, og saa at den ved denne Leilighed først blev legalt indført. Nu vil den ærede Rigsdagsmand vel strax igjen komme med de Ord, han altid bruger i denne Sammenhæng. — Det er „Stampes Erklæring“. (Frederiksen: Ja, huff Stamp!) Ja, naar det saaledes kunde være nok blot idelig at nævne dette Ord, og Sagen saa dermed var færdig, saa kunde det ærede Medlem faae Ret, men dette er ikke nok. Stampes Erklæring er oprindeligt fremdragen i den væestfildste Stænderforsamling af Anders Sando Drsted. Den er der bleven fremdraget af ham i en ganske bestemt Sammenhæng med Hensyn til Fæstepligten og Forholdet ved Fæstehuse. Der har han med god Grund i det foreliggende Spørgsmaal anført Stampes Erklæring, som blev afgiven i Anledning af Fæstepligten ved de norske Huse, idet i Norge en Forordning af 1750 havde indført Fæstepligt med Hensyn til visse Huse, og en anden Forordning af 1752 havde fritaget for den. Stampen blev nu i 1760 raadspurgt om hans Mening med Hensyn til Rigtigheden af Fæstepligt paa de nævnte norske Huse og ved nu til Sammenligning i sin Erklæring at omtale Forholdene i Danmark er det, at han kommer til at bemærke, at, saavidt ham bekjendt, findes der i Lovgivningen i Danmark intet Forbud til Proprietærer eller Selvæterbønder imod at leie „en Gaard eller et Huus“ ud til en Anden, paa Næremaal, ja paa Dypsigelse. Men da Drsted, som jo er en af vort Lands største, eller vel rettere største Jurist, anførte denne Udtalelse af Stampen, svarede han til, at det var ganske mærkeligt, at Stampen var kommen til dette Resultat med Hensyn til en Gaard trods Lovens bestemte Bud i Danske Lov 3—13—1 om, at Fæste af en Gaard

er paa Livstid. Det er dog et væsentligt Moment, at Drsted, som først har fremdraget Stampes Erklæring i Anledning af Spørgsmaalet om Huse, falder i Forbauselse over, at den daværende Generalprocureur imod Lovens udtryffelige Bud har kunnet udtale den Formening, at Livsfæste ikke er bindende ifølge Danske Lov 3—13—1, naar der er Spørgsmaal om Bortfæstelse af Gaarden. Dette foreløbigt denne Gang om den saa tidt paa-beraabte Erklæring af Stampen. Naar man saa ogsaa tager denne ligeledes saa tidt paa-beraabte Forordning af 1790 for sig, saa seer man, at den blev indført „paa Grund af Dvertrædelser af Lovens klare Bud“, indført mod Alle dem, „som handle imod Lovens 3—13—1“. Det er altsaa aldeles klart, at Danske Lov af 1683 efter daværende Lovgivnings Mening har forudsat Livsfæste, og hvilken juridisk Børebog man slaaer op i, vil man ogsaa bestandig see gjentaget, at Livsfæste allerede bragtes i bestemt Form, idetmindste ved Lovens 3—13—1, og naar den ærede Rigsdagsmand vil gaae en lille Smule dybere i Sagen, vil han see, at det skriver sig allerede fra Frederik den 1stes Forordning af 1523 og Christian den 3dies nærmere Forordning af 1551, og endelig med Hensyn til Retten for Enten fra Frederik den 2dens Forordning af 1565. Naar nu Sagen ligger saaledes for, kunne de enkelte Dvertrædelser, hvorfor man har maattet give en ny Lov, virkelig ikke berettiget til den Paastand af det ærede Medlem, at Livsfæste først derfor er indført 1790. Afseet fra denne reent forleerte Uttring om Livsfæstets Historie, som jeg ikke skal undlade, saa ofte det ærede Medlem gjentager den, at nedlægge en bestemt Indsigelse imod, maa jeg iøvrigt takke det ærede Medlem for, at han er kommen mine Anskuelser noget imøde, og navnlig har kunnet anerkjende den Parallel, som ved den endeligtge Dypsigelse af Sagen let vil fremtræde mellem Forholdet mellem Bondstanden og de enkelte Familiers Brug af Bondesjorden paa den ene Side og Forholdet mellem